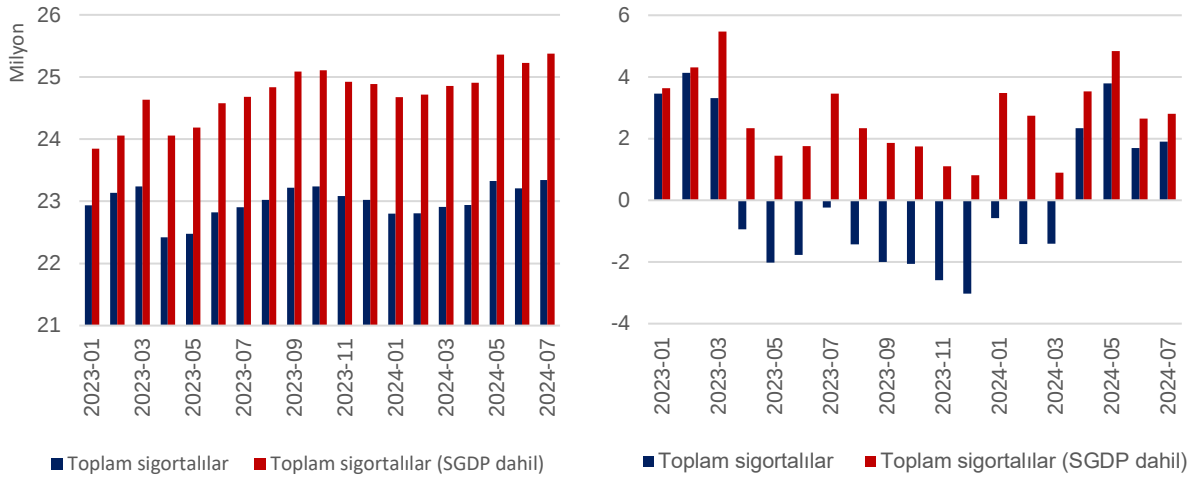

Ekim 2024 | Sayı: 143

TEPAV İstihdam İzleme Bülteni – Temmuz 2024

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), sigortalı çalışanlara ait Temmuz 2024 verilerini 31 Eylül 2024 tarihinde açıklamıştır. Buna göre, temmuz ayında Sosyal Güvenlik Destek Primi (SGDP) ödenen çalışanlar dahil toplam sigortalı çalışan sayısı yıllık olarak yüzde 2,8 (692.611), aylık olarak ise yüzde 0,6 (146.345) artmış ve 25.375.348 olarak gerçekleşmiştir.¹ Bu dönemde SGDP ödenenlerin sayısı da yıllık olarak yüzde 14,4 artarak 2.032.094'e ulaşmış ve toplam sigortalı çalışanlar içindeki payı da yüzde 8,7'ye yükselmiştir (Şekil 1, Kutu 1).

Şekil 1. Sigortalı çalışan sayısı ve yıllık yüzde değişimi

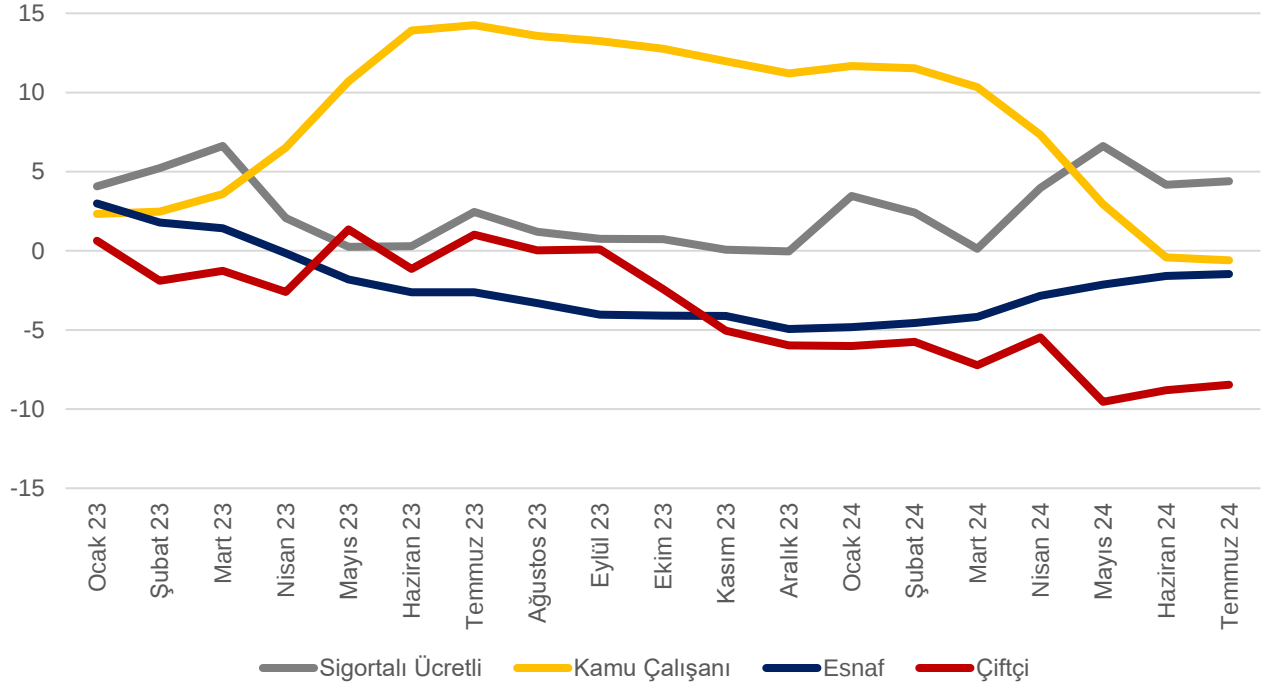
Kaynak: SGK ve TEPAV

SGDP ödenenler dahil toplam sigortalı çalışanların yüzde 74'ünü oluşturan sigortalı ücretli çalışan grubundaki (4/a) istihdam yıllık olarak yüzde 4,4 (792.129), aylık olarak ise yüzde 0,7 (132.581) oranında artmıştır. Esnaf-çiftçi grubundaki (4/b) yıllık değişim yüzde 2,6 azalış yönündedir. Alt sınıflarda değişimler ise esnaf sayısında yüzde 1,5 (36.644), çiftçi sayısında yüzde 8,5 (40.811) azalış gerçekleşmiştir. Aylık olarak da esnaf sayısında yüzde 0,5 artış yaşanırken, çiftçi sayısında

¹ Belirli yaş, sigortalılık süresi ve prim ödeme gün sayısı şartını yerine getirip emeklilik ve yaşlılık aylığı bağlanan sigortalıların yaşlılık aylığı kesilmeden hizmet akdine tabi çalışmaları halinde işverenlerinden Sosyal Güvenlik Destek Primi (SGDP) alınmaktadır. Sigortalı çalışan sayısı hesaplamalarında emeklilikten sonra çalışıp SGDP ödemesi yapılanlar da içerilmektedir. Ancak, SGDP verisi sadece cinsiyet ve il bazında ayırım içerdiğinden sektörel analizlerde sektörlerin payının SGDP içinde de aynı kaldığı varsayımı yapılarak analizlere dahil edilmiştir.

yüzde 0,03 oranında azalış gerçekleşmiştir. Kamu sektöründe sigortalı çalışan (4/c) sayısı yıllık olarak yüzde 0,6 (22.063) azalırken, aylık olarak ise yüzde 0,06 (2078) artmıştır (Şekil 2, Kutu 1).

Şekil 2. Alt gruplar, yıllık yüzde değişim*

Kaynak: SGK ve TEPAV

* SGDP ödenen çalışanlar dahil edilmiştir.

KUTU 1. Emeklilikte Yaşa Takılanlar (EYT) Uygulaması ve Sonrasındaki Gelişmeler

“Emeklilikte Yaşa Takılanlar”, özetle EYT tabiri, emeklilik için gerekli olan sigortalılık süresi ve prim günü koşullarına ek olarak yaş şartı getirilmesi sonucunda bu değişiklikten etkilenen sigortalıları ima etmektedir. 8 Eylül 1999 tarihinden önce kadınlarda 20, erkeklerde ise 25 yıl sigortalılık süresi ve 5000 gün prim şartını yerine getirenler emeklilik hakkı elde edebilirken, bu tarihte yapılan değişiklikten sonra kademeli olarak yaş ve prim gün sayısı artırılmıştır. Bu çerçevede prim ödeme gün sayısı işçilerde (SSK) 7200, esnaf ve çiftçilerde (Bağ-Kur) ise 9000’e çıkartılmış, yaş şartı ise kadınlarda 58, erkeklerde 60 olarak belirlenmiştir. 2008 yılında da ilk kez sigortalı olarak işe başlayan kişiler için 5510 sayılı Kanun ile emeklilik yaşı 65’e yükseltilmiştir.

EYT’li çalışanlara ilişkin en son düzenleme, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair

Kanun (“EYT Kanunu”) ile 3 Mart 2023 tarih ve 32121 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. EYT Kanunu ile yapılan bu değişiklikle, yaş sınırı dışında kalan şartları yerine

getirmiş çalışanların tabi oldukları mevzuata göre emekli olabilme ve emeklilik aylığı bağlanmasını talep edebilmelerinin önü açılmıştır. Diğer bir ifadeyle, söz konusu değişiklikle 8 Eylül 1999 tarihi ve öncesinde sigorta girişi mevcut olup, kadınlarda 20 yıl ve erkeklerde 25 yıl sigortalılık süresini ve sigorta başlangıç tarihi gözetilerek 5000 ila 5975 gün arası sosyal güvenlik prim ödeme gün sayısını tamamlamış olanlar emekli veya yaşlılık aylığından yararlanabilmiştir.

3 Mart 2023 tarihinde yasalaşan EYT Kanunu sonrasındaki iki ay içinde toplam sigortalı çalışanların sayısı 742.909 gerilemiş, aynı dönemde Sosyal Güvenlik Destek Primi (SGDP) ödenen çalışan sayısı 719.470 yükselmiştir. SGDP, belirli yaş, sigortalılık süresi ve prim ödeme gün sayısı şartını yerine getirip emeklilik ve yaşlılık aylığı bağlanan sigortalıların yaşlılık aylığı kesilmeden hizmet akdine tabi çalışmaları halinde işverenlerin ödediği primdir. SGDP ödemeleri, EYT Kanunu öncesinden (Şubat 2023) bu bültenin analiz dönemine (Temmuz 2024) 920.119'dan 2.032.094'e çıkarken (1.111.925 artış), toplam sigortalı çalışanlardaki artış 181.602 ile sınırlıdır (Kutu 1, Şekil 1).

Kutu 1, Şekil 1. Toplam Sigortalı Çalışanlar ve SGDP ödenenler (kişi sayısı)

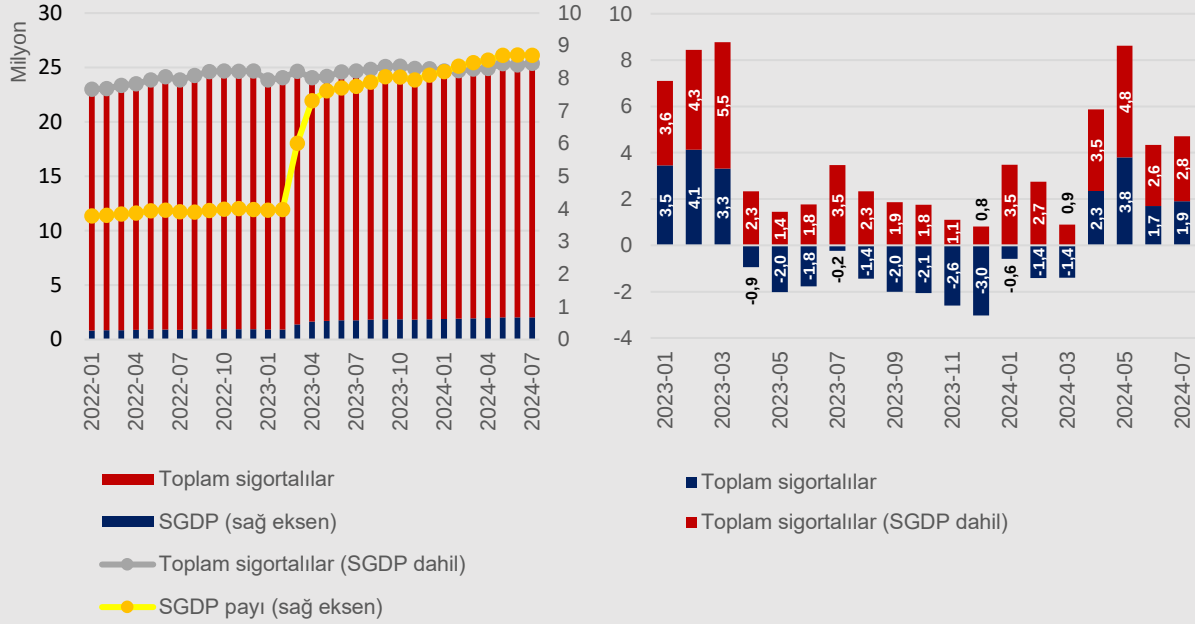
Kaynak: SGK ve TEPAV

Dolayısıyla, SGK verilerine dayalı işgücü gelişmeleri analiz edilirken söz konusu kanun değişikliği sonrası emekliğe ayrılıp tekrar çalışma hayatına devam edenlerin de göz önünde bulundurulması önem arz etmektedir. Nitekim, toplam sigortalı çalışan sayılarındaki yıllık yüzde değişimlere bakıldığında, EYT düzenlemesi sonrası sigortalı çalışan sayısı Nisan 2024'e kadar gerilerken,

SGDP dahil toplam çalışan sayısında artışlar devam etmiştir. SGDP ödenen çalışan sayısının tüm sigortalı sigortalılar ve SGDP'liler içindeki payı yüzde 4'ten yüzde 8,7'ye çıkmıştır (Kutu 1, Şekil 2).

TEPAV tarafından aylık olarak hazırlanan İstihdam İzleme Bülteni, SGK verilerine dayanmakta ve genel gelişmelerin özetinin yanı sıra ağırlıklı çalışan sınıfı olan sigortalı-ücretlilerin (4/a) sektör ve il detayında analizlerini de içermektedir. Ancak, SGDP verileri sadece il ve cinsiyet bazında açıklanmakta olup sektör ayrımında bilgi içermemektedir. Bu nedenle, ilgili bültende sigortalı çalışanların toplamı hesaplanırken SGDP ödemesi yapılanlar dahil edilirken sektörel analizlerde sektörlerin payının SGDP içinde de aynı kaldığı varsayımı yapılmıştır.

Kutu 1, Şekil 2. Toplam Sigortalı Çalışanlar ve SGDP ödenenler (kişi sayısı, yüzde pay ve yüzde değişim)

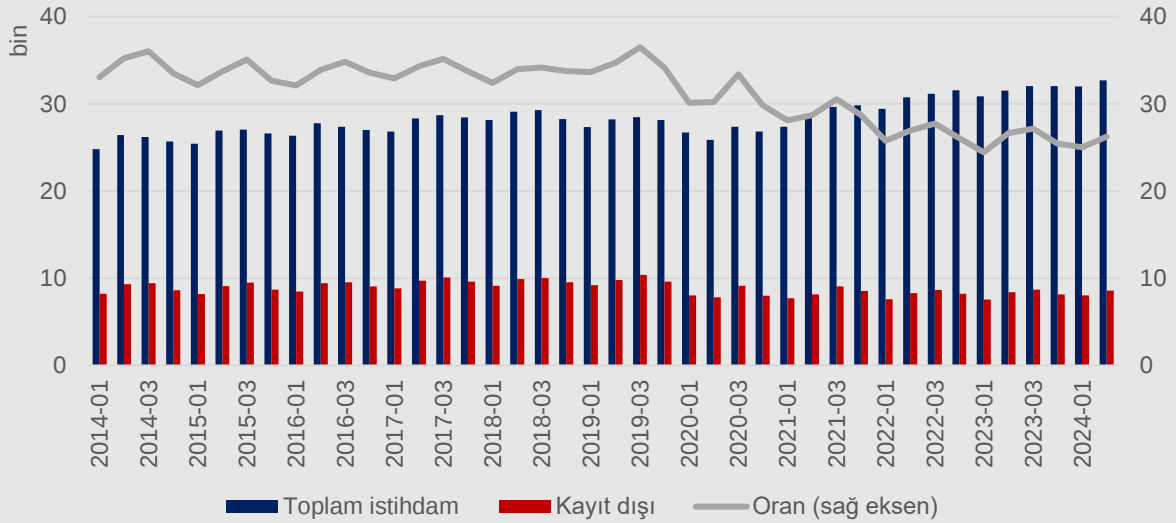
Kaynak: SGK ve TEPAV

KUTU 2. Kayıt Dışı İstihdama İlişkin Gelişmeler

Kayıt dışı istihdama ilişkin veriler üç ayda bir TÜİK tarafından yayınlanmaktadır. Bu çerçevede yayınlanan en son istatistik “İşgücü İstatistikleri, II. Çeyrek: Nisan-Haziran, 2024” bülteninde “İstihdam edilenlerin sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlılık durumu” tablosu ile kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Söz konusu istatistiklere göre, 2024 yılı ikinci çeyreği itibarıyla toplam istihdam 32,7 milyon iken yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanların (kayıt dışı) sayısı 8,6 milyondur ve toplam istihdamın kayıt dışı oranı bir önceki çeyreğe göre 1,3 puan artarak yüzde 26,3 olmuştur. Kayıt dışı oranının 2020 yılı sonrasında genel olarak gerilediği; 2019 yılı üçüncü çeyreğindeki yüzde 36,5 seviyesinden yaklaşık 10 puan düştüğü izlenmektedir (Kutu 2, Şekil 1).

Kutu 2, Şekil 1. Toplam istihdam ve kayıt dışılık oranı (bin kişi ve yüzde)

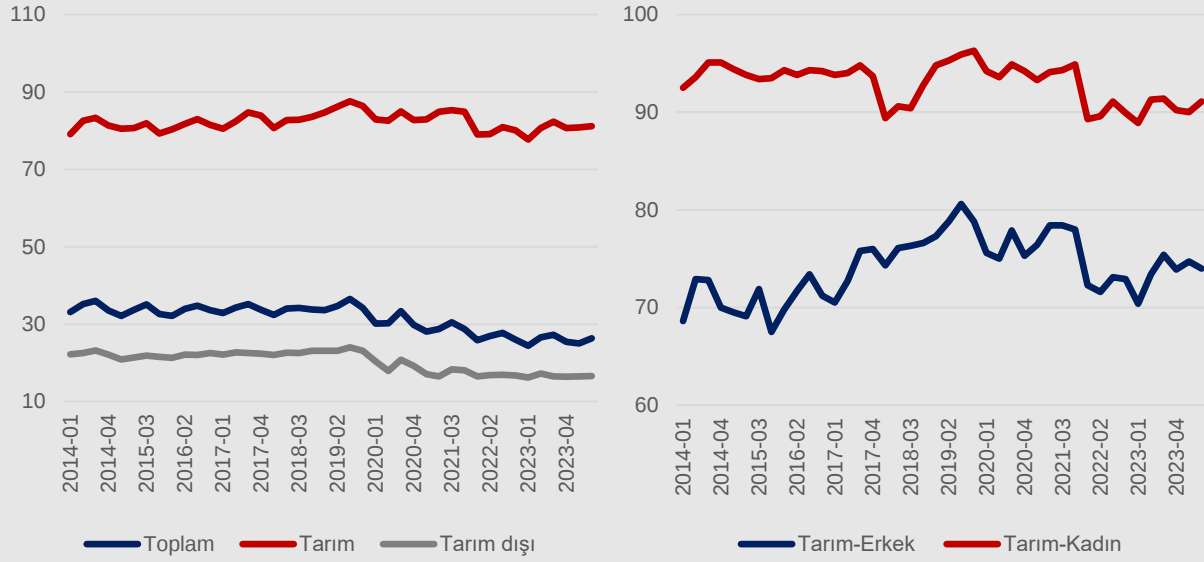
Kaynak: TÜİK ve TEPAV

2024 yılı ikinci çeyreği itibarıyla kayıt dışı istihdam edilen 8,6 milyon çalışanın yaklaşık yarısı tarım sektöründedir. Kayıt dışı oranları sektörlere göre ayrıştırıldığında, tarımda yüzde 81,2, tarım dışında ise yüzde 16,6 ölçülmektedir. Yıllar itibarıyla kayıt dışı oranları her iki grupta da gerilemiş ancak tarım sektöründeki yüksek düzeyler korunmuştur. Şöyle ki; kayıt dışı oranı tarım sektöründe 2019 üçüncü çeyreği itibarıyla en yüksek seviyesi olan yüzde 87,6'dan 2024 ikinci çeyreğinde yüzde 81,2'ye gerilerken, aynı dönemde tarım dışı sektöründeki düşüş yüzde 24'ten yüzde 16,6'ya olmuştur (Kutu 2, Şekil 2).

Kayıt dışı oranları erkek ve kadın çalışanlar arasında da önemli farklılıklar içermektedir. 2024 yılı ikinci çeyreği itibarıyla söz konusu oranlar erkeklerde yüzde 23, kadınlarda ise yüzde 32,7'dir. Son on yılda kayıt dışı oranı kadınlarda yüzde 49,7'den yüzde 32,7'ye gerilemiş, erkeklerde ise iyileşme yüzde 7,3 puan (30,3'ten yüzde 23'e) ile sınırlı kalmıştır. Kadın istihdamında kayıt dışılık

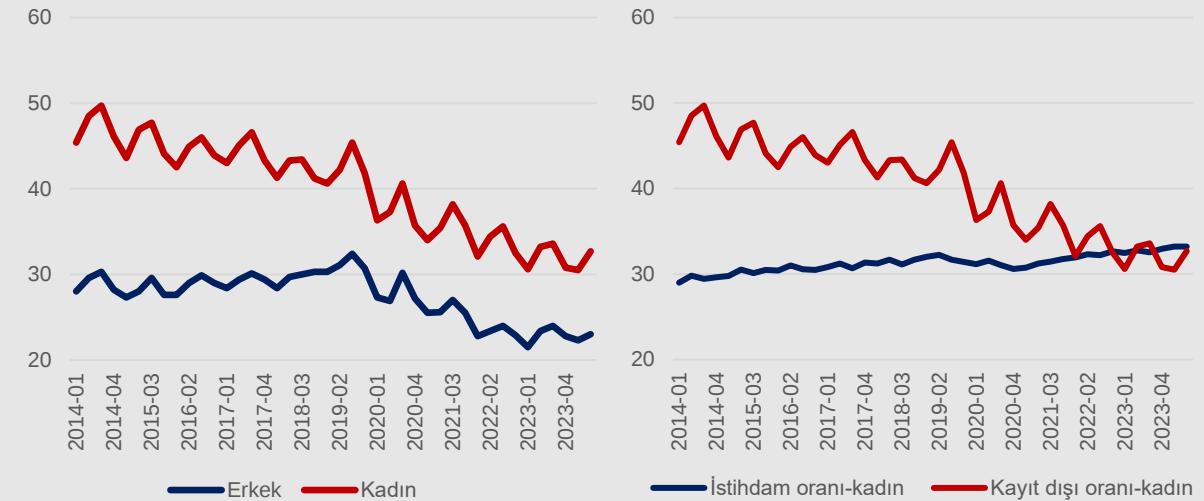
önemli oranda gerilese de istihdam payının hala yüzde 33,2 ile sınırlı olduğu ve bunun da yaklaşık üçte birinin kayıt dışı çalıştırıldığı görülmektedir. Tarım sektöründe ise kadın istihdamının kayıt dışı oranı yüzde 90'ın üstüne çıkmaktadır (Kutu 2, Şekil 2 ve Şekil 3).

Kutu 2, Şekil 2. Sektörlerde kayıt dışı oranı (yüzde)

Kaynak: TÜİK ve TEPAV

Kutu 2, Şekil 3. Erkek ve kadın istihdamında kayıt dışı oranı (yüzde)

Kaynak: TÜİK ve TEPAV

Temmuz ayında SGK verileri baz alınarak incelenen 21 ana alt sektörün 16'sında istihdam artışı yaşanmıştır. Tarım ve imalatı istihdam daralırken inşaat sektöründe yüksek artışlar devam etmektedir. Temmuz 2024 itibarıyla sigortalı ücretli çalışanların yüzde 52,7'ü üç ana sektörde istihdam edilmektedir. Bu sektörler, sırasıyla, imalat (yüzde 25,4), toptan ve perakende ticaret (yüzde 15,5) ve inşaat (yüzde 11,8) sektörleridir. Yıllık değişimlere bakıldığında, imalatı yüzde 0,1 azalış olurken toptan ve perakende ticaret sektöründe yüzde 3,4, inşaat sektörüne ise yüzde 9,8 istihdam artışı olmuştur. İnşaatı yıl genelinde yüksek artış hızları gözlenirken toptan ve perakende ticaret sektöründeki artışların sınırlı olduğu görülmektedir (Şekil 3).

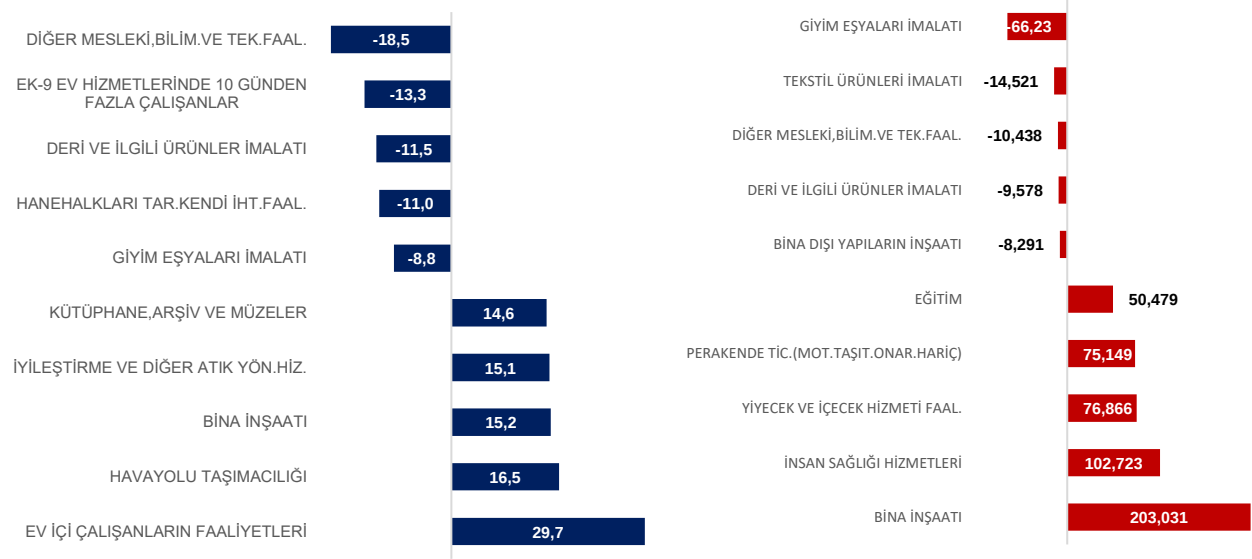
Hizmet sektörlerinden kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlikte son dört ayda gözlenen yüksek artışlar dikkat çekmektedir. Temmuz ayında hizmet sektörlerinden uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetlerinde istihdam daralmıştır (yüzde 4,1). Gayrimenkul faaliyetleri sektöründe de çalışan sayısı yıl genelinde gerileme eğilimindedir. Diğer taraftan, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerinde yüzde 7,6, eğitimde yüzde 9,2, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerinde yüzde 11,5, kültür, sanat, eğlence, dinlence ve sporda yüzde 12,7 ve kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlikte yüzde 13,6 düzeyinde istihdam artışı gözlenmiştir. Hizmet sektörlerindeki en yüksek artış ise yüzde 29,1 düzeyi ile hane halklarının işverenler olarak faaliyetleri sektöründe gerçekleşmiştir. Bunun yanı sıra, kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik sektöründe çalışan sayısı nisan ayına kadar daralma eğiliminde iken sonrasında yüksek artışlar yaşanmıştır (Şekil 3).

Şekil 3. Ana sektörlerle göre sigortalı ücretli çalışan sayısı, yıllık yüzde değişimi

	Ağu. 23	Eyl. 23	Eki. 23	Kas. 23	Ara. 23	Oca. 24	Şub. 24	Mar. 24	Nis. 24	May. 24	Haz. 24	Tem. 24
TARIM, ORMANCILIK VE BALIKÇILIK	-0,2	-3,8	-3,6	-5,0	-6,6	-2,9	-3,6	-5,3	0,1	4,0	1,9	-1,3
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	-3,2	-3,3	-3,0	-4,0	-2,9	-0,1	1,0	-2,3	2,6	4,3	1,4	1,6
İMALAT	-2,2	-2,9	-3,1	-4,0	-4,0	0,4	-2,0	-4,8	0,5	1,5	-0,8	-0,1
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	2,4	2,8	2,8	1,0	1,6	4,7	1,4	-0,6	4,6	5,5	4,0	5,5
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ	-0,6	0,1	0,8	0,7	2,0	6,6	4,8	6,2	7,5	7,3	5,6	6,5
İNŞAAT	14,8	14,7	14,7	13,3	12,6	16,2	18,9	12,2	15,4	13,9	9,6	9,8
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	1,1	0,8	0,1	-0,6	-0,7	3,1	2,2	0,2	2,8	4,0	2,4	3,4
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	2,0	1,8	1,6	0,9	0,6	4,8	3,2	1,5	5,4	6,2	4,8	5,2
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	7,5	6,6	6,1	4,9	4,4	7,6	7,3	5,4	8,5	9,4	8,6	7,6
BİLGİ VE İLETİŞİM	6,4	5,3	4,0	3,5	3,5	6,2	6,2	2,7	4,2	3,8	3,1	3,4
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	3,5	3,1	2,8	2,3	2,2	3,7	3,7	0,8	5,8	6,3	4,9	6,3
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	-3,8	-4,4	-5,3	-5,9	-5,9	-4,6	-5,3	-7,7	-0,5	0,2	-1,0	-0,6
MESLEKİ, BİLİMSSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	-0,7	-1,7	-1,8	-2,4	-2,5	-0,2	-2,2	-3,9	-0,6	1,8	0,0	-0,2
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	4,8	4,9	5,7	5,7	5,5	7,7	7,1	5,7	7,8	10,9	7,0	5,0
KAMU YÖNETİMİ VE SAVUNMA; ZORUNLU SOSYAL GÜVENLİK	-16,7	-15,4	-15,2	-15,6	-13,9	-10,3	-10,9	-7,5	5,2	21,2	16,7	13,6
EĞİTİM	-5,3	-7,0	-3,3	-3,0	-2,9	1,6	2,0	0,0	0,1	9,8	5,5	9,2
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	-8,4	-8,2	-7,9	-7,1	-6,6	-5,1	-7,4	-8,2	-3,9	13,9	10,8	11,5
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	2,5	3,4	2,0	1,4	2,9	6,1	7,1	4,2	7,7	14,2	13,5	12,7
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	-3,7	-3,0	-3,2	-3,5	-3,6	-0,3	-0,6	-0,1	2,4	4,0	0,4	1,2
HANEHALKLARININ İŞVERENLER OLARAK FAALİYETLERİ	41,9	40,8	39,1	38,2	35,9	36,9	35,6	31,6	30,8	29,4	27,9	29,1
ULUSLARARASI ÖRGÜTLER VE TEMSİLCİLİKLERİNİN FAALİYETLERİ	0,2	0,6	0,7	0,3	0,2	1,1	0,0	-5,6	-3,3	-3,1	-2,6	-4,1

Kaynak: SGK ve TEPAV

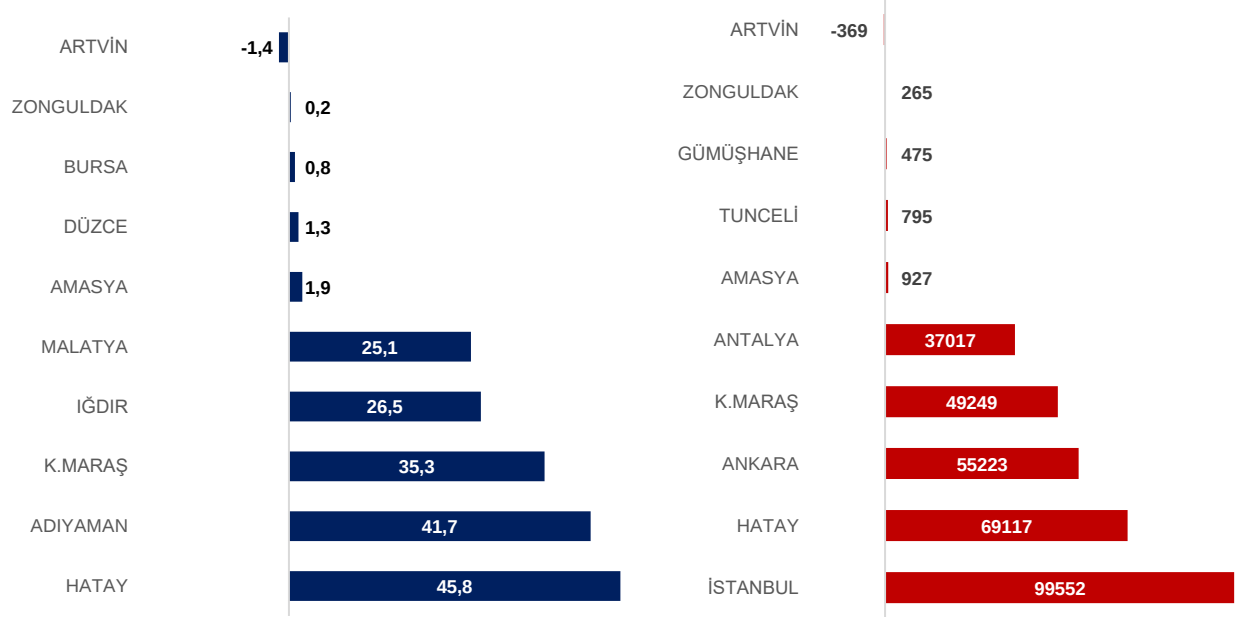
Şekil 4. Seçili alt sektörlerde sigortalı-ücretli çalışan sayısındaki değişimler (Temmuz 2024, yüzde ve çalışan sayısı)

Kaynak: SGK ve TEPAV

Temmuz ayında yıllık bazda 89 alt sektörün 20'sinde sigortalı ücretli çalışan sayısında azalma görülmüştür. Giyim eşyaları imalatı 66.230'luk çalışan sayısı ile en fazla istihdam kaybeden sektör olmuştur. Yıllık değişimi de yüzde 8,8 oranında daralmaya işaret etmektedir. Giyim eşyaları imalatı dışında, tekstil ürünleri imalatı (14.521), diğer mesleki, bilim ve teknoloji faaliyetleri (10.438) çalışan sayısı olarak istihdamı en çok daralan diğer sektörlerdir. Oransal olarak bakıldığında ise istihdam en hızlı diğer mesleki, bilim ve teknoloji faaliyetleri sektöründe (yüzde 18,5) gerilemiştir. Bu sektörü yüzde 13,3 azalışla ev hizmetlerinde 10 günden fazla çalışanlar ve yüzde 11,5'lik azalışla deri ile ilgili ürünler imalatı sektörü takip etmiştir (Şekil 4).

Alt sektörlerde bina inşaatı 203.031 ile çalışan sayısı ile en fazla artış gösteren sektördür. Bu sektörü 102.723 artışla insan sağlığı hizmetleri sektörü takip etmiştir. Ayrıca, yiyecek ve içecek hizmet faaliyetleri (95.575) ve perakende ticaret (75.149) en çok istihdam artışı görülen sektörlerden olmuştur. Diğer taraftan, çalışan sayısı en hızlı artan sektör yüzde 29,7 ile ev içi çalışanların faaliyetleri sektörü olmuştur. Bu sektörü yüzde 16,5 artışla havayolu taşımacılığı, yüzde 15,2 artışla bina inşaatı ve yüzde 15,1 artışla iyileştirme ve diğer atık yönetim hizmetleri takip etmiştir (Şekil 4).

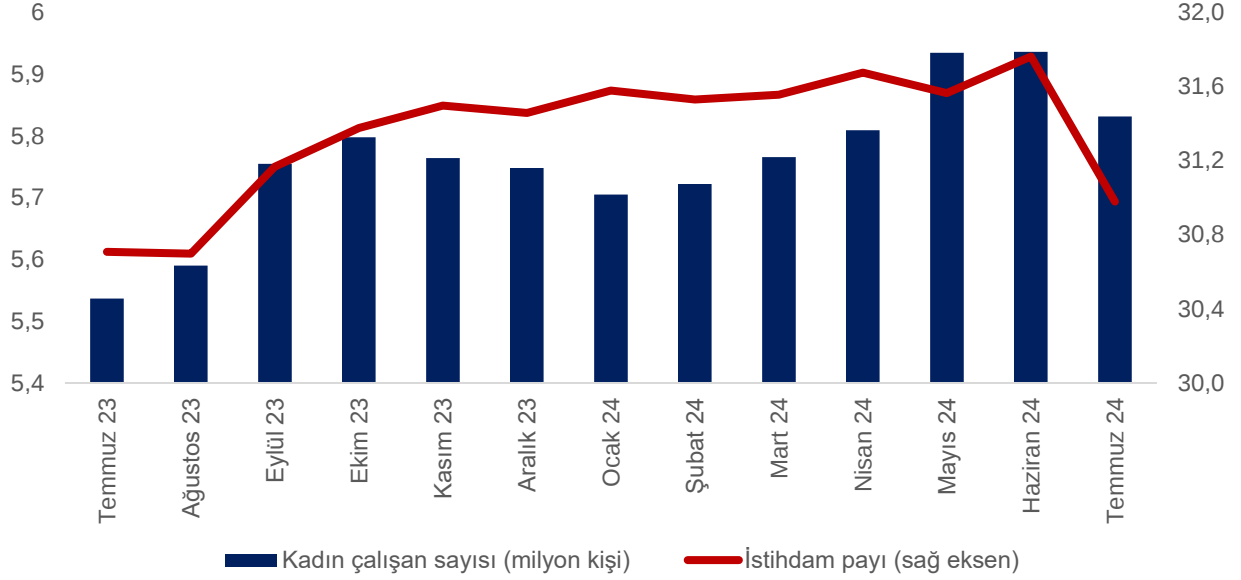
Şekil 5. Seçili illerde sigortalı-ücretli çalışan sayısındaki değişimler (Temmuz 2024, yüzde ve çalışan sayısı)

Kaynak: SGK ve TEPAV

Çalışan sayısında yıllık bazda en fazla artış 99.552 ile İstanbul'da yaşanmıştır. Yaklaşık 19 milyon sigortalı ücretli çalışanların yarısı ekonomik aktivite ve nüfus yoğunluğuna bağlı olarak 5 büyük ilde istihdam edilmektedir. Bu iller istihdam payına göre sırasıyla; İstanbul (yüzde 26,9), Ankara (yüzde 7,6), İzmir (yüzde 6,2), Antalya (yüzde 4,9) ve Bursa (yüzde 4,6)'dır. Bu dönemde, çalışan sayısında en fazla artış 99.552 ile İstanbul'da yaşanmıştır. İstanbul'u 69.117 artışla Hatay, 55.223 artışla Ankara, 49.249 ile Kahramanmaraş takip etmiştir. İstihdam artış hızı ise en yüksek Hatay (yüzde 45,8) ve Adıyaman'da (yüzde 41,7) kaydedilmiştir. Diğer iller ise Kahramanmaraş (yüzde 35,3) ve Iğdır (yüzde 26,5)'dir. (Şekil 5).

Temmuz 2024'te sigortalı ücretli kadın çalışan sayısı aylık olarak gerilemiştir. Kadın istihdamı bir yıl öncesine göre 294.288 (yüzde 5,3) artmış, haziran ayına göre ise 105.025 azalmış (yüzde 1,8) ve 5.830.991 olarak gerçekleşmiştir. Toplam içindeki payında ise yüzde 31 ile 2023 yılı Ağustos ayından sonraki en düşük düzey kaydedilmiştir (Şekil 6).

Şekil 6. Sigortalı-ücretli kadın çalışanlar (Temmuz 2023-2024)

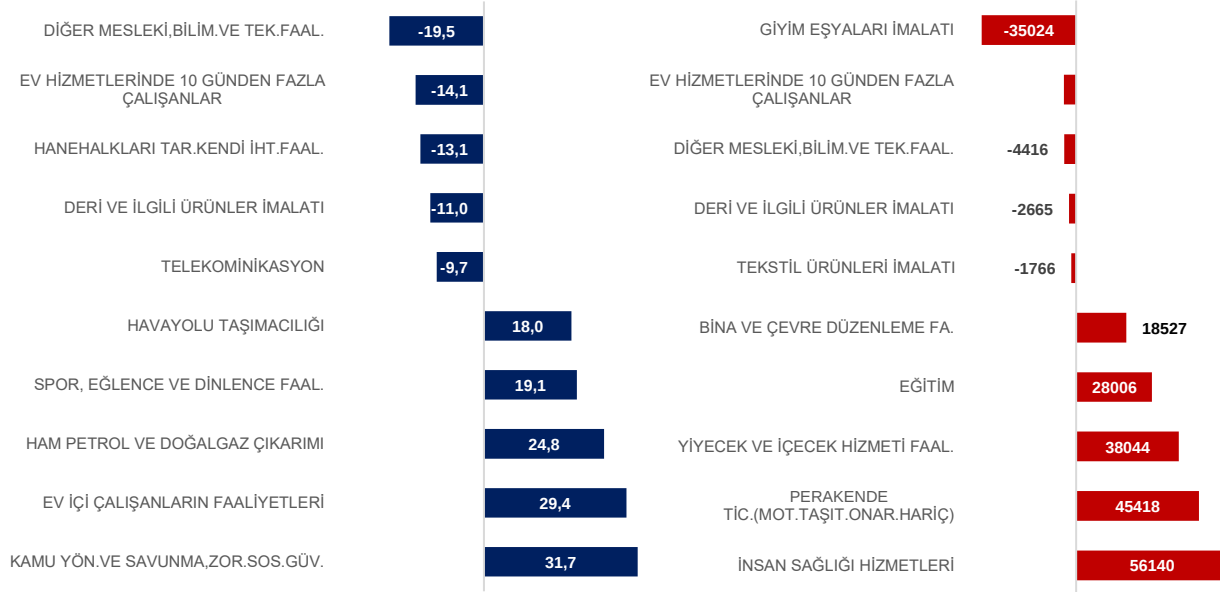

Kaynak: SGK ve TEPAV

Temmuz 2024'te insan sağlığı hizmetleri sektöründe çalışan kadın sayısı geçen yılın aynı ayına göre 56.140 artmıştır. Sektörel olarak değerlendirildiğinde, geçen yıla göre kadın çalışan sayısı en fazla insan sağlığı hizmetleri sektöründe artarken, bu sektörü perakende ticaret (45.418), yiyecek ve içecek hizmeti faaliyetleri (38.044) ile eğitim (28.006) izlemiştir. Yıllık değişimlere bakıldığında ise, diğer mesleki, bilim ve teknoloji faaliyetleri (yüzde 19,5) sektöründe istihdamın yüksek oranda azaldığı, ev hizmetlerinde 10 günden fazla çalışanlar (yüzde 14,1) ve hane halklarının tarafından kendi ihtiyaçlarına yönelik mal ve hizmetlerin (yüzde 13,1) istihdamı daralan diğer sektörler olduğu gözlenmektedir (Şekil 7).

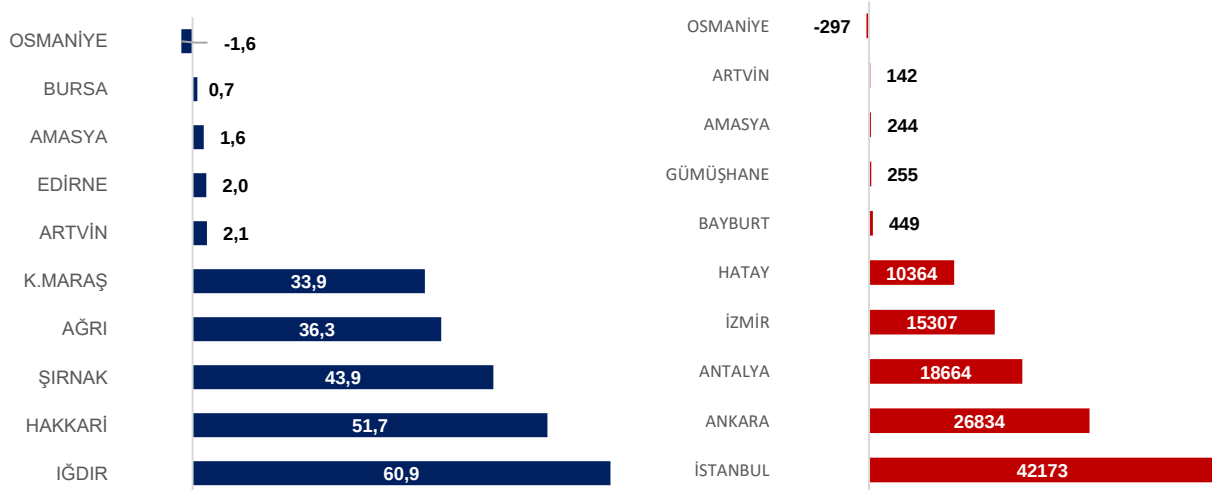
Oransal artışlara bakıldığında, kamu yönetimi ve savunma sektörü yüzde 31,7'lik artışla kadın istihdamını en hızlı artıran sektör olmuştur. Ayrıca ev içi çalışanların faaliyetleri (yüzde 29,4), ham petrol ve doğalgaz çıkarımı (yüzde 24,8) ve spor, eğlence ve dinlence faaliyetleri (yüzde 19,1) sektörlerinde kadın çalışan sayıları yüksek oranlarda artmıştır. Diğer taraftan, giyim eşyaları imalatında kadın çalışan sayısında geçen yıla göre 35.024 düşüş gerçekleşmiştir (Şekil 7).

Şekil 7. Seçili sektörlerde sigortalı-ücretli kadın çalışan sayısındaki değişimler (Temmuz 2024, yüzde ve çalışan sayısı)

Kaynak: SGK ve TEPAV

Şekil 8. Seçili illerde sigortalı-ücretli kadın çalışan sayısındaki değişimler (Temmuz 2024, yüzde ve çalışan sayısı)

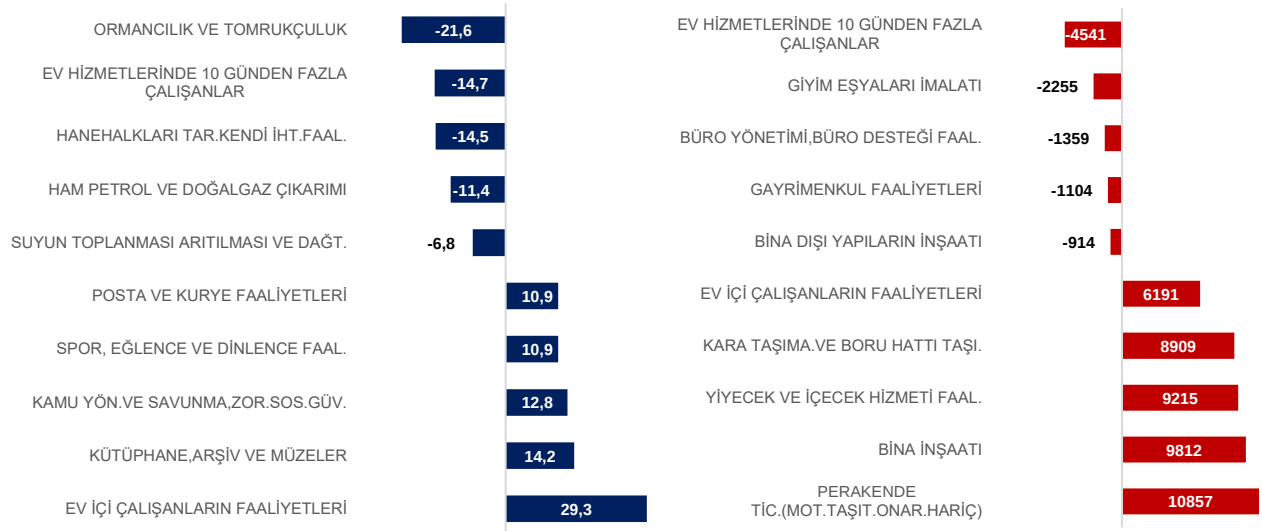

Kaynak: SGK ve TEPAV

Temmuz ayında kadın istihdamının daraldığı tek il Osmaniye'dir. Kadın istihdamının en yavaş arttığı iller Bursa (yüzde 0,7), Amasya (1,6) ve Edirne (yüzde 2,0)'dir. Yıllık bazda en çok istihdam artışı gözlemlenen iller ise Iğdır (yüzde 60,9), Hakkâri (yüzde 51,7) ve Şırnak (yüzde 43,9)'tır. Çalışan sayısı olarak bakıldığında ise en fazla artış İstanbul (42.173), Ankara (26.834) ve Antalya'da (18.664) gerçekleşmiştir (Şekil 8).

Son bir yılda iş yeri sayısı 62 sektörde artmıştır. Temmuz 2024'te Türkiye genelinde faaliyet gösteren iş yeri sayısı yüzde 3,2 (66.952) artarak 2.185.591 olmuştur. 10.857 artış ile perakende ticaret sektörü iş yeri sayısı en fazla artan sektördür. Bu sektörü bina inşaatı (9.812), yiyecek ve içecek hizmeti faaliyetleri (9.215) ve kara taşıma ve boru hattı taşımacılığı (8.909) sektörleri izlemiştir. Diğer taraftan, ev hizmetlerinde 10 günden fazla çalışanlar sektöründe 4.541 daralma görülmektedir (Şekil 9).

Şekil 9. Seçili sektörde iş yeri sayısındaki değişimler (Temmuz 2024, yüzde ve çalışan sayısı)

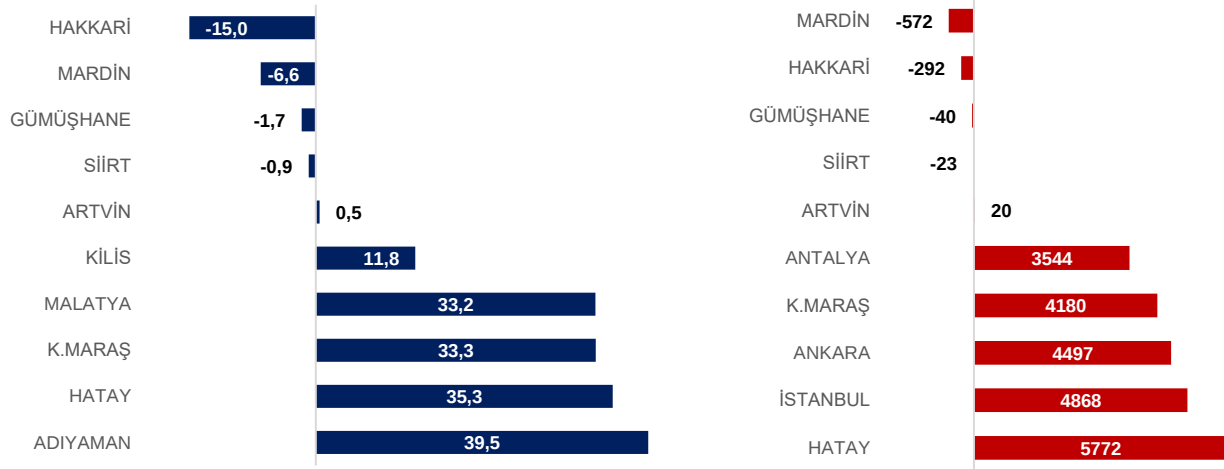

Kaynak: SGK ve TEPAV

İş yeri sayısı en hızlı artan sektör yüzde 29,3 ile ev içi çalışanların faaliyetleri sektörü olmuştur. Oran olarak yıllık değişimlere bakıldığında, ev içi çalışanların faaliyetleri sektörünü kütüphane, arşiv ve müzeler (yüzde 14,2), kamu yönetimi ve savunma (yüzde 12,8) ile spor, eğlence ve dinlenme faaliyetleri (yüzde 10,9) izlemektedir. Ev hizmetlerinde 10 günden fazla çalışanlar (yüzde 14,7) ve ormancılık ve tomrukçuluk (yüzde 21,6) sektörleri ise iş yeri sayısı en fazla daralan sektörler arasındadır (Şekil 9).

Son bir yılda iş yeri sayısı 43 ilde artmıştır. Toplam iş yerlerinin yarısı beş büyük ilde kayıtlı bulunmaktadır. Temmuz 2024 itibarıyla bu iller İstanbul (yüzde 28,2), Ankara (yüzde 7,4), İzmir (yüzde 6,9), Antalya (yüzde 4,5) ve Bursa (yüzde 4,3)'dır. Temmuz ayında iş yeri sayısı en çok artan il Hatay (5.772) olmuştur. Hatay'ı İstanbul (4.868), Ankara (4.467), Kahramanmaraş (4.180) ve Antalya (3.544) takip etmiştir. Oransal değişime bakıldığında ise iş yeri sayısı en hızlı artan il yüzde 39,5 artışla Adıyaman'dır. Adıyaman'ı Hatay (yüzde 35,3), Kahramanmaraş (yüzde 33,3) ve Malatya (yüzde 33,2) takip etmiştir (Şekil 10).

Şekil 10. Seçili illerde iş yeri sayısındaki değişimler (Temmuz 2024, yüzde ve çalışan sayısı)

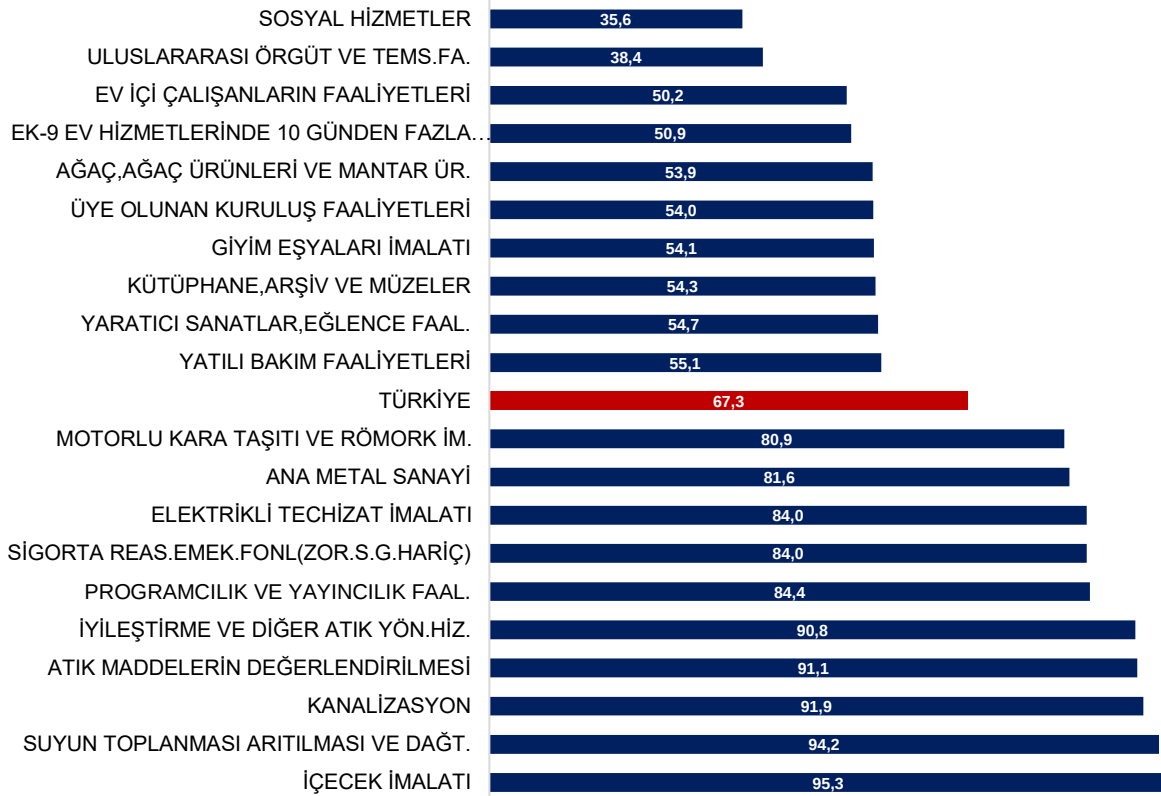

Kaynak: SGK ve TEPAV

Temmuz 2024'te prime esas ortalama günlük kazançların yıllık artışı yüzde 67,3'tür.² Son bir yılda ortalama günlük kazancı en hızlı artan sektör yüzde 95,3 ile içecek imalatı sektörüdür. Bu sektörü yüzde 94,2'lik oran ile suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması sektörü takip etmiştir. Diğer taraftan, kanalizasyon, atık maddelerin değerlendirilmesi ile iyileştirme ve diğer atıkların yönetimi sektörlerinde ortalama günlük kazanç yüzde 90'ın üzerinde artmıştır. Bunun yanı sıra, sosyal hizmetler (yüzde 35,6), uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri (yüzde 38,4) ile giyim eşyaları imalatı (yüzde 54,1) ortalama günlük kazancı yıllık artışının en sınırlı olduğu sektörlerdendir (Şekil 11).

Şekil 11. Seçili sektörlerde ortalama günlük kazanç (TL)

(Temmuz 2024, yıllık yüzde değişim)

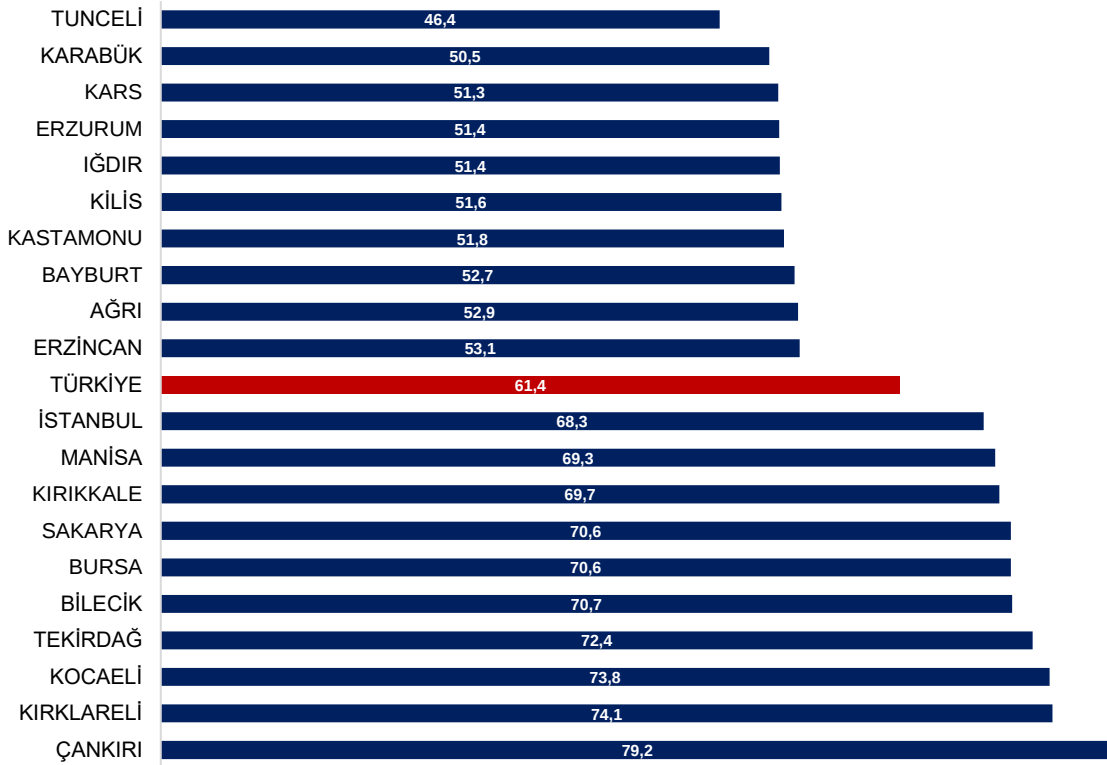

Kaynak: SGK ve TEPAV

² Enflasyonun çalışanların alım gücündeki yıpranmayı telafi etmek amacıyla 2023 yılı Ocak ayında yapılan yüzde 54,7 oranında zam ile brüt asgari ücret 8.506 Türk lirasına çıkarılmış, yılın ikinci yarısı için de 1 Temmuz 2023 tarihinden geçerli olmak üzere yüzde 34 oranına artış ile 11. 402 Türk lirasına yükseltilmiştir. 2024 yılında ise 1 Ocak'tan geçerli olmak üzere yüzde 49 oranında yapılan zam ile 17.002 Türk lirası olarak belirlenmiştir.

Tüm illerde ortalama günlük kazanç artmıştır. Prime esas ortalama günlük kazançların tüm illerde arttığı, artışların yüzde 46,4 (Tunceli) ile yüzde 79,2 (Çankırı) aralığında, ortalamada da yüzde 61,4 oranında gerçekleştiği görülmektedir. Çankırı'nın yanı sıra, Kırklareli, Kocaeli, Tekirdağ ve Bilecik de ortalama günlük kazancı en yüksek artan iller arasındadır. Diğer taraftan, Karabük (yüzde 50,5), Kars (yüzde 51,3), Erzurum (yüzde 51,4) ve Iğdır da (yüzde 51,4) ortalama günlük kazanç artışları en sınırlı olan illerdir (Şekil 12).

**Şekil 12. Seçili illerde ortalama günlük kazanç (TL)
(Temmuz 2024, yıllık yüzde değişim)**

Kaynak: SGK ve TEPAV

Akt Faaliyet Grupları	Temmuz 2023	Temmuz 2024	Haziran 2024	Yıllık Değişim (Çalışan)	Aylık Değişim (Çalışan)	Yıllık Değişim, %	Aylık Değişim, %
AĞAÇ AĞAÇ ÜRÜNLERİ VE MANTAR ÜR.	78227	75778	74807	-3420	1,3	-4,4	971
ANA METAL SANAYİ	193601	201456	197905	4304	1,8	2,2	3551
ATIK MADDELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	94763	99602	98675	3912	0,9	4,1	927
BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ YETİŞ.	13002	12646	12914	-88	-2,1	-0,7	-268
BİLGİ HİZMET FAALİYETLERİ	26607	26629	26534	-73	0,4	-0,3	95
BİLGİSAYAR PROGRAMLAMA VE DANIŞ.	186601	195788	193786	7185	1,0	3,9	2002
BİLGİSAYAR VE KİŞİSEL EV EŞYA.ON.	56204	57597	55891	-313	3,1	-0,6	1706
BİLGİSAYAR, ELEKTRONİK VE OPTİK ÜR.	64633	64882	63801	-832	1,7	-1,3	1081
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE GELİŞ.FAAL.	20020	19616	19146	-874	2,5	-4,4	470
BİNA DIŞI YAPILARIN İNŞAATI	363136	354845	338964	-24172	4,7	-6,7	15881
BİNA İNŞAATI	1333951	1536982	1424133	90182	7,9	6,8	112849
BİNA VE ÇEVRE DÜZENLEME FA.	533055	559420	659116	126061	-15,1	23,6	-99696
BİTKİSEL VE HAYVANSAL ÜRETİM	150223	149352	137408	-12815	8,7	-8,5	11944
BÜRO YÖNETİMİ,BÜRO DESTEĞİ FAAL.	513190	542623	541812	28622	0,1	5,6	811
DERİ VE İLGİLİ ÜRÜNLER İMALATI	83268	73690	72705	-10563	1,4	-12,7	985
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	144600	148144	145321	721	1,9	0,5	2823
DİĞER İMALATLAR	93496	94794	92921	-575	2,0	-0,6	1873
DİĞER MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	66964	67889	66489	-475	2,1	-0,7	1400
DİĞER MESLEKİ,BİLİM.VE TEK.FAAL.	56547	46109	45214	-11333	2,0	-20,0	895
DİĞER ULAŞIM ARAÇLARI İMALATI	104996	114024	108636	3640	5,0	3,5	5388
ECZACILIK VE ECZİLİŞKİN MALZ.İMAL.	43245	45778	45094	1849	1,5	4,3	684
EĞİTİM	549113	599592	727335	178222	-17,6	32,5	-127743
EK-9 EV HİZMETLERİNDE 10 GÜNDEN FAZLA ÇALIŞANLAR	36954	32029	32424	-4530	-1,2	-12,3	-395
ELEKTRİK TECHİZAT İMALATI	208435	221816	216556	8121	2,4	3,9	5260
ELK.GAZ.BU HAR.VE HAVA.SİS.ÜRET.DAĞT.	128557	135572	132788	4231	2,1	3,3	2784
EV İÇİ ÇALIŞANLARIN FAALİYETLERİ	25008	32424	31570	6562	2,7	26,2	854
FABRİK.METAL ÜRÜNLERİ(MAK.TEC.HAR.)	451171	447474	435670	-15501	2,7	-3,4	11804
FİNANS.VE SİG.HİZ.İÇİN YARD.FAAL.	68319	74356	72495	4176	2,6	6,1	1861
FİNANSAL HİZMET.(SİG.VE EMEK.HAR.)	95640	98861	96525	885	2,4	0,9	2336
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	175724	174663	172351	-3373	1,3	-1,9	2312
GIDA ÜRÜNLERİ İMALATI	568858	596767	580828	11970	2,7	2,1	15939
GİYİM EŞYALARI İMALATI	751759	685529	669303	-82456	2,4	-11,0	16226
GÜVENLİK VE SORUŞTURMA FA.	239324	250534	248990	9666	0,6	4,0	1544
HAM PETROL VE DOĞALGAZ ÇIKARIMI	2468	2784	2806	338	-0,8	13,7	-22
HANEHALKLAR TAR.KENDİ İHT.FAAL.	344	306	305	-39	0,3	-11,3	1
HAVAYOLU TAŞIMACILIĞI	39489	46004	45783	6294	0,5	15,9	221
HUKUKİ VE MUHASEBE FAALİYETLERİ	172266	173231	168926	-3340	2,5	-1,9	4305
İÇECEK İMALATI	19179	20060	19392	213	3,4	1,1	668
İDARİ DANIŞMANLIK FAALİYETLERİ	226061	230554	240664	14603	-4,2	6,5	-10110
İNSAN SAĞLIĞI HİZMETLERİ	839142	941865	928849	89707	1,4	10,7	13016
İSTİHDAM FAALİYETLERİ	121573	124479	122849	1276	1,3	1,0	1630
İYİLEŞTİRME VE DİĞER ATIK YÖN.HİZ.	8438	9708	9835	1397	-1,3	16,6	-127
KAĞIT VE KAĞIT ÜRÜNLERİ İMALATI	77962	78163	76347	-1615	2,4	-2,1	1816
KAMU YÖN.VE SAVUNMA,ZOR.SOS.GÜV.	268745	305215	327656	58911	-6,8	21,9	-22441
KANALİZASYON	23947	25739	25909	1962	-0,7	8,2	-170
KARA TAŞIMA VE BORU HATTI TAŞI.	643614	670747	698968	55354	-4,0	8,6	-28221
KAUÇUK VE PLASTİK ÜRÜNLER İMALATI	262531	261233	254853	-7678	2,5	-2,9	6380
KAYITLI MEDYANIN BASILMASI VE ÇOG.	46923	47112	45594	-1329	3,3	-2,8	1518
KİMYASAL ÜRÜNLERİ İMALATI	116652	122158	118416	1764	3,2	1,5	3742
KİRALAMA VE LEASING FAALİYETLERİ	31027	33586	32828	1801	2,3	5,8	758
KÖK KÖMÜRÜ VE PETROL ÜRÜNLERİ İM.	10005	10004	9895	-110	1,1	-1,1	109
KÖMÜR VE LİNYİT ÇIKARTILMASI	44342	44018	43279	-1063	1,7	-2,4	739
KONAKLAMA	575035	609051	595956	20921	2,2	3,6	13095
KUMAR VE MÜŞTEREK BAHİS FAAL.	5625	5759	5651	26	1,9	0,5	108
KÜTÜPHANE,ARŞİV VE MÜZELER	4774	5471	5496	722	-0,5	15,1	-25
MADENCİLİĞİ DESTEKLEYİCİ HİZMET	14184	15087	14866	682	1,5	4,8	221
MAKİNE VE EKİPMAN İMALATI	234988	238552	232982	-2006	2,4	-0,9	5570
MAKİNE VE EKİPMAN KURULUMU VE ONAR.	184827	190876	185125	298	3,1	0,2	5751
METAL CEVHERİ MADENCİLİĞİ	36995	37800	36467	-528	3,7	-1,4	1333
METALİK OLMAYAN ÜRÜNLER İMALATI	249760	249450	243920	-5840	2,3	-2,3	5530
MİMARLIK VE MÜHENDİSLİK FAALİYETİ	205128	207241	203157	-1971	2,0	-1,0	4084
MOBİLYA İMALATI	199358	199497	195329	-4029	2,1	-2,0	4168
MOTORLU KARA TAŞITI VE RÖMÖRK İM.	281800	295805	291715	9915	1,4	3,5	4090
ORMANCILIK VE TOMRUKÇULUK	40279	38800	38290	-1989	1,3	-4,9	510
ÖZEL İNŞAAT FAALİYETLERİ	334252	338180	326421	-7831	3,6	-2,3	11759
PERAKENDE TİC.(MOT.TAŞIT.ONAR.HARİÇ)	1674738	1749887	1705437	30699	2,6	1,8	44450
POSTA VE KURYE FAALİYETLERİ	83970	90012	87898	3928	2,4	4,7	2114
PROGRAMCILIK VE YAYINCILIK FAAL.	11732	11969	11975	243	-0,1	2,1	-6
REKLAMCILIK VE PAZAR ARAŞTIRMASI	62541	62783	62585	44	0,3	0,1	198
SEYAHAT AÇENTELERİ,TUR OPER.REZ.HİZ.	84054	87370	88204	4150	-0,9	4,9	-834
SİGORTA REAS.EMEK.FONL.(ZOR.S.G.HARİÇ)	28870	31838	30956	2086	2,8	7,2	882
SİNEMA FİLMİ VE SES KAYDI YAYINCILI.	18203	19714	19497	1294	1,1	7,1	217
SOSYAL HİZMETLER	82166	86845	87241	5075	-0,5	6,2	-396
SPOR, EĞLENCE VE DİNLENCE FAAL.	68097	77229	75395	7298	2,4	10,7	1834
SU YOLU TAŞIMACILIĞI	24725	25673	24615	-110	4,3	-0,4	1058
SUYUN TOPLANMASI ARITILMASI VE DAĞT.	11702	12827	12702	1000	1,0	8,5	125
TAŞIMA İÇİN DEPOLAMA VE DESTEK FA.	336377	353920	345978	9601	2,3	2,9	7942
TEKSTİL ÜRÜNLERİ İMALATI	460042	445521	433682	-26360	2,7	-5,7	11839
TELEKOMÜNİKASYON	31082	30063	28960	-2122	3,8	-6,8	1103
TOPTAN TİC.(MOT.TAŞIT.ONAR.HARİÇ)	851850	854894	840942	-10908	1,7	-1,3	13952
TOPTAN VE PER.TİC.VE MOT.TAŞIT.ON..	287547	306283	299738	12191	2,2	4,2	6545
TÜTÜN ÜRÜNLERİ İMALATI	6325	6447	6695	370	-3,7	5,8	-248
ULUSLARARASI ÖRGÜT VE TEMS.FA.	5064	4856	4886	-178	-0,6	-3,5	-30
ÜYE OLUNAN KURULUŞ FAALİYETLERİ	61932	65420	66978	5046	-2,3	8,1	-1558
VETERİNERLİK HİZMETLERİ	13046	14357	921	13967	2,8	7,1	390
YARATICI SANATLAR,EĞLENCE FAAL.	14703	16561	17452	2749	-5,1	18,7	-891
YATILI BAKIM FAALİYETLERİ	53028	57296	56570	3542	1,3	6,7	726
YAYINCILIK FAALİYETLERİ	27995	28395	28102	107	1,0	0,4	293
YİYECEK VE İÇECEK HİZMETİ FAAL.	889474	966340	952623	63149	1,4	7,1	13717

İller	Temmuz 2023	Temmuz 2024	Haziran 2024	Yıllık Değişim (Çalışan)	Aylık Değişim (Çalışan)	Yıllık Değişim, %	Aylık Değişim, %
ADANA	370958	386535	386643	15577	-108	4,2	0,0
ADIYAMAN	68960	97709	97257	28749	452	41,7	0,5
AFYONKARAHİSAR	110118	113188	111897	3070	1291	2,8	1,2
AĞRI	27859	32382	33944	4523	-1562	16,2	-4,6
AKSARAY	62283	71137	69833	8854	1304	14,2	1,9
AMASYA	49851	50778	51836	927	-1058	1,9	-2,0
ANKARA	1367951	1423174	1413257	55223	9917	4,0	0,7
ANTALYA	878054	915071	904695	37017	10376	4,2	1,1
ARDAHAN	8493	9663	10018	1170	-355	13,8	-3,5
ARTVİN	26520	26151	26671	-369	-520	-1,4	-1,9
AYDIN	212755	221000	221072	8245	-72	3,9	0,0
BALIKESİR	240230	252826	249719	12596	3107	5,2	1,2
BARTIN	35885	37752	37613	1867	139	5,2	0,4
BATMAN	87442	89875	88953	2433	922	2,8	1,0
BAYBURT	9215	10403	10720	1188	-317	12,9	-3,0
BİLECİK	59012	60522	59039	1510	1483	2,6	2,5
BİNGÖL	29073	30673	31250	1600	-577	5,5	-1,8
BİTLİS	35252	38373	38511	3121	-138	8,9	-0,4
BOLU	70769	74694	74206	3925	488	5,5	0,7
BURDUR	39579	41571	41575	1992	-4	5,0	0,0
BURSA	865366	872647	861881	7281	10766	0,8	1,2
ÇANAKKALE	111850	116736	114895	4886	1841	4,4	1,6
ÇANKIRI	33383	36344	35609	2961	735	8,9	2,1
ÇORUM	71312	75761	75147	4449	614	6,2	0,8
DENİZLİ	230971	236201	233382	5230	2819	2,3	1,2
DIYARBAKIR	187257	197235	202088	9978	-4853	5,3	-2,4
DÜZCE	92029	93238	92804	1209	434	1,3	0,5
EDİRNE	72939	75840	75208	2901	632	4,0	0,8
ELAZIĞ	82320	87364	88166	5044	-802	6,1	-0,9
ERZİNCAN	35558	38055	38230	2497	-175	7,0	-0,5
ERZURUM	89827	97849	97820	8022	29	8,9	0,0
ESKİŞEHİR	213546	223105	218897	9559	4208	4,5	1,9
GAZİANTEP	395897	404627	403744	8730	883	2,2	0,2
GİRESUN	60567	63441	64100	2874	-659	4,7	-1,0
GÜMÜŞHANE	14447	14922	15038	475	-116	3,3	-0,8
HAKKARİ	22524	25640	28858	3116	-3218	13,8	-11,2
HATAY	150963	220080	215104	69117	4976	45,8	2,3
İĞDIR	17590	22254	23037	4664	-783	26,5	-3,4
İSPARTA	69635	72151	72023	2516	128	3,6	0,2
İSTANBUL	4968955	5068507	5033284	99552	35223	2,0	0,7
İZMİR	1138627	1167924	1151230	29297	16694	2,6	1,5
K.MARAŞ	139386	188635	184503	49249	4132	35,3	2,2
KARABÜK	40603	42053	41900	1450	153	3,6	0,4
KARAMAN	43631	45775	45976	2144	-201	4,9	-0,4
KARS	23047	25513	26547	2466	-1034	10,7	-3,9
KASTAMONU	59187	61123	60842	1936	281	3,3	0,5
KAYSERİ	277026	283942	279281	6916	4661	2,5	1,7
KİLİS	19811	22452	23275	2641	-823	13,3	-3,5
KIRIKKALE	41292	43354	43152	2062	202	5,0	0,5
KIRKLARELİ	82120	87344	86004	5224	1340	6,4	1,6
KİRŞEHİR	28941	31250	31114	2309	136	8,0	0,4
KOCAELİ	687196	711402	700128	24206	11274	3,5	1,6
KONYA	387286	402020	398942	14734	3078	3,8	0,8
KÜTAHYA	105536	112800	111668	7264	1132	6,9	1,0
MALATYA	98566	123354	123596	24788	-242	25,1	-0,2
MANİSA	309778	322624	311092	12846	11532	4,1	3,7
MARDİN	104721	110745	113335	6024	-2590	5,8	-2,3
MERSİN	351231	376562	374308	25331	2254	7,2	0,6
MUĞLA	348240	358002	355884	9762	2118	2,8	0,6
MUŞ	27449	30005	31148	2556	-1143	9,3	-3,7
NEVŞEHİR	54090	58568	58561	4478	7	8,3	0,0
NİĞDE	44939	48774	48130	3835	644	8,5	1,3
ORDU	100665	107322	107769	6657	-447	6,6	-0,4
OSMANİYE	67977	72405	73552	4428	-1147	6,5	-1,6
RİZE	60199	63434	63752	3235	-318	5,4	-0,5
SAKARYA	235076	246458	243269	11382	3189	4,8	1,3
SAMSUN	213365	226009	226321	12644	-312	5,9	-0,1
ŞANLIURFA	161515	174156	182626	12641	-8470	7,8	-4,6
SİRT	27858	29370	30001	1512	-631	5,4	-2,1
SİNOP	31832	33444	33924	1612	-480	5,1	-1,4
ŞIRNAK	51085	59270	61286	8185	-2016	16,0	-3,3
SİVAS	86297	89954	89617	3657	337	4,2	0,4
TEKİRDAĞ	358806	369642	361718	10836	7924	3,0	2,2
TOKAT	72119	75370	74518	3251	852	4,5	1,1
TRABZON	136955	140677	141334	3722	-657	2,7	-0,5
TUNCELİ	9966	10761	10734	795	27	8,0	0,3
UŞAK	74025	75866	75060	1841	806	2,5	1,1
VAN	106018	113542	115753	7524	-2211	7,1	-1,9
YALOVA	96081	99984	95504	3903	4480	4,1	4,7
YOZGAT	42465	46707	46509	4242	198	10,0	0,4
ZONGULDAK	107964	108229	107827	265	402	0,2	0,4

